25112024-MAI-04_Layout 1 11/25/2024 2:30 AM Page 1

చెలిమె

తెలంగాణ ప్రజలకు భాష ఓ పిలుపు మాత్రమే కాదు. చరిత్ర మారినా చెదరని అస్తిత్వం. అందుకే తెలంగాణ ఘన సాహిత్యానికి పెద్దపీట వేస్తూ చెలిమెను నిర్వహిస్తున్నది మన పత్రిక. అలసిసొలసిన వేళల్లో కళారూపాలైనా, పోరుబాటల్లో పాటలా మారినా, ఆత్మగౌరవాన్ని కథతో నినదించినా... తనదైన శైలి తెలంగాణది. ఆ సాహిత్యంలో మీకు ఎలాంటి అభిరుచి ఉన్నా, కలాన్ని కదిలించండి. ఆసక్తిగా, సూటిగా తెలంగాణ సాహిత్యానికి సంబంధించిన రచనలు చేయండి... editpage@ntnews.com

ఎక్కడుంటానో?

దట్టమైన వస్త్రాన్ని
నలు దిక్కులు కప్పినట్లు
తెల్లని పొగ
భేదమింత చూపకుండా
సందు సందునూ
వేటాడుతోంది

దినకరుని కిరణాలు
సోకీ సోకగానే
నెమ్మదిగా విడివడుతూ
పుప్పొడిగా రాలుతున్న
హిమపాతం అనుకుంటున్నారా?
కాదు కాదు..

నక్షత్ర మాలలను
దేహమంతా నింపుకున్న
చంద్రుని సామ్రాజ్యం నుంచి
ఎడతెరిపి లేకుండా కురిసే
పండువెన్నెల గిలిగింత కాదు

ఆకుపచ్చని
చెట్ల పరువాన్ని
ఆశగా అల్లుకుపోతూ
వెండి ఛాయను కప్పుతున్న
హేమంత ఋతువు కాదు

దేశ రాజధాని నగరంపై
పంజా విసిరిన కాలుష్యం
మానవ తప్పిదాలతో
మరణానికి మార్గమైన
విషపు గుళిక
గాలిని గుప్పిట పట్టి
ఊపిరికి ఉరితాడై
వేలాడుతున్న భూతం

గణాంకాలను మించి
మనుగడకు ప్రమాదంగా
మేధస్సుకు సవాలుగా
అంతుచిక్కని మాయ
కారణాల చిక్కువిడి
స్వచ్ఛంగా వికసించేదెప్పుడో...??
వారి జీవన గమ్యంలో
సుగంధాలు విరిసేదెప్పుడో..??

అరుణ ధూళిపాళ
87123 42323

‘ఏ భయమూ లేనిది వైరాగ్యమే’

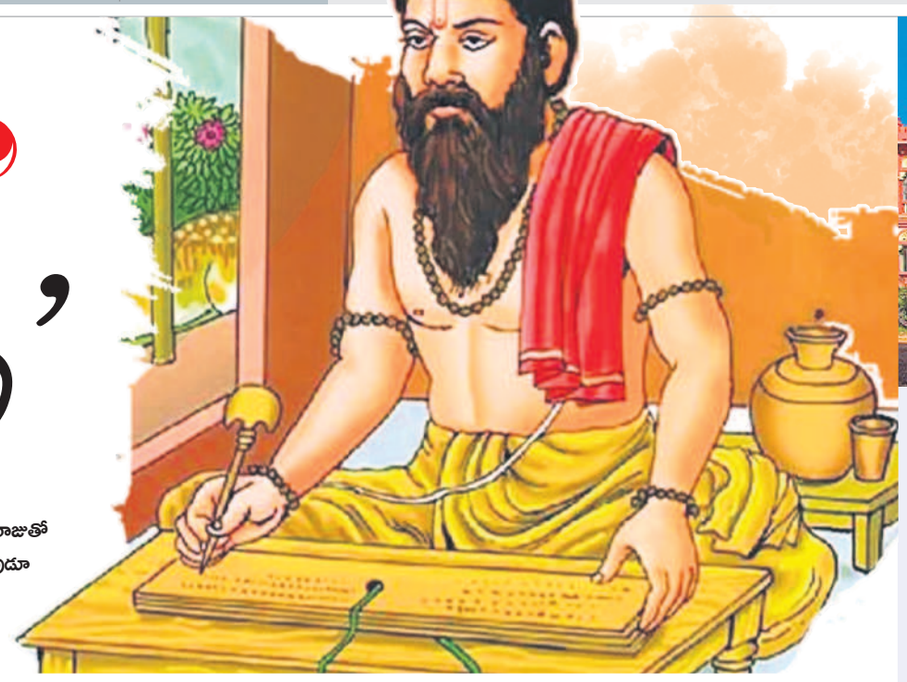

‘‘భోగే రోగభయం, కులే చ్యుతిభయం, విత్తేనృపాలాద్భయం,
మానే దైన్య భయం, బలే రిపు భయం, రూపే జరాయా భయం,
శాస్త్రే వాద భయం, గుణేఖల భయం, కాయే కృతాన్తాద్భయం,
సర్వం వస్తు భయాన్వితం భువినృణాం, వైరాగ్యమేవాభయం’’

భోగాలకు సుఖరోగాలతో భయం, సద్వంశానికి అందలి అనాచారులతో భయం, ధనానికి రాజుతో భయం, అభిమానవంతులకు ఎప్పుడు దైన్య పరిస్థితి దాపురించునోననే భయం, బలానికెపుడూ శత్రుభయం, సుందర రూపానికి వార్ధక్యంతో భయం, శాస్త్ర చర్చలకు లేనిపోని కలహాలు పుడతాయన్న భయం, గుణవంతులకు దుర్జనుల భయం, దేహానికి యముడితో భయం.

ఇట్లా ఇలలోని నరులకు అన్ని విషయ వస్తువులూ భయంతో కూడుకున్నవే, ఏ భయం లేనిది వైరాగ్యమే అంటూ కారణాలను సోదాహరణంగా చూపుతూ వైరాగ్యమే మేలైనదని ప్రబోధించే ఈ శ్లోకం భర్తృహరి రచించిన ‘వైరాగ్య శతకమ్’ లోనిది.

సాంసారిక జీవితంలో ఉన్నప్పుడు ‘నీతి శతకమ్’, ‘శృంగార శతకమ్’లను సంతరించిన కవి భర్తృహరి, తాను అమితంగా ప్రేమించిన మూడో భార్య తనను నమ్మకద్రోహం చేయడంతో సన్యాసిగా మారి అడవిదారి పట్టిన తర్వాత ఆ యోగ జీవనంలో ఈ ‘వైరాగ్య శతకమ్’ రచించాడని చెప్పవచ్చును. ‘చూడోత్తంసితచారుచన్ద్రకవికా చంచచ్ఛిఖాభాస్వరో..’ (శ్లో 1.) సుందర చంద్రకళికను శిరోభూషణ దీపంగా చేసుకొని భాసిస్తూ, అంతరంగ మోహాంధకారాన్ని తొలగిస్తూ యోగుల మనో మందిరాలలో జ్ఞాన దీపమై శివుడు విరాజిల్లుతున్నాడని స్తుతిస్తూ భర్తృహరి ‘వైరాగ్య శతకమ్’ ప్రారంభించాడు.

ఇందులో శ్లోకాల భావాల ననుసరించి ‘తృష్ణా దూషణము’, ‘విషయ పరిత్యాగ విడంబనము’, ‘యచ్ఛా దైన్య దూషణము’, ‘భోగాస్థైర్య వర్ణనము’, ‘కాల మహిమానువర్ణనము’, ‘యతిన్యపతి సంవాదము’, ‘మనస్సంబోధన నియమనము’,‘నిత్యానిత్య వస్తు విచారము’, ‘శివార్చనము’, ‘అవధూత చర్య’ అని పది శీర్షికలున్నాయి. శీర్షికకు పది చొప్పున నూరు శ్లోకాలున్నాయి.

‘భ్రాన్తం దేశమనేక దుర్గ విషమం ప్రాప్తం న కించిత్ఫలమ్...’ (శ్లో.2) ఎవరూ పోలేని కొండా కోనల్లోనూ, దేశ ప్రదేశాల్లోనూ తిరుగుతూ సంపన్నుల కడ సేవావృత్తులు చేశాననీ, సిగ్గు విడిచి పరుల ఇళ్ళల్లో కాకి వలె భయపడుతూ మెతుకులు గతికాననీ కానీ తనకు ఏ ప్రయోజనమూ లభించలేదనీ, అయినా ఓ తృష్ణా! తృప్తి పడకుండా ఇంకా విజృంభిస్తూనే ఉంటావు. అంటూ భర్తృహరి తృష్ణా దూషణం చేస్తాడు. ‘ఆశానామనదీ మనోరథ జలా, తృష్ణా తరంగాకులా..’ (శ్లో.10). కోరికల జలాలూ, తృష్ణాతరంగాలూ, అజ్ఞాన సుడిగుండాలూ గల ఆశ అనే పేరు గల దాటరాని నదిని– స్వచ్ఛ హృదయ యోగీశ్వరులే దాటి ఆవలిగట్టున ఆనందంగా ఉండగలరనీ చెబుతాడు. ‘అవశ్యం యాతా చిరతరముషి త్వాపి విషయాః..’ (శ్లో.12) పరితాపాన్ని కలిగిస్తూ వెళ్లిపోయే భోగాలను మనిషే స్వయంగా పరిత్యజిస్తే అనంత మనశ్శాంతితో ఉండగలడు కదా అని సూచిస్తాడు.

‘స్తనౌ మాంసగ్రంథీ కనక కలశానిత్యుపమితౌ..’ (శ్లో.16) కవివరులు మాంసపు ముద్దలైన పయోధరాలను బంగరు కలశాలనీ, తెమడకు నెలవైన ముఖాన్ని చంద్ర బింబమనీ ఇట్లా వెగటు వాస్తవాలను ఎంతో ఉన్నతంగా చేసి వర్ణించారనీ కవికులాన్నీ ఘాటుగా విమర్శిస్తాడు.

‘యే సన్తోష నిరన్తర ప్రముదితా..’ (శ్లో.29) లోకంలోపై వాడిచ్చిన సుఖాలతోనే కొందరు ప్రమోదంగా ఉండేవారుంటారనీ, ధన లుబ్ధుల ఆశాదాహం ఎంతకూ తీరనిదనీ, మరి గొప్ప సంపదలున్న బంగారు మేరు పర్వతాన్ని ఆ బ్రహ్మ ఎందుకు, ఎవని కోసం సృష్టించాడని ప్రశ్నిస్తూ, తనకు మాత్రమిది నచ్చడం లేదనీ పెదవి విరుస్తాడు భర్తృహరి. ‘సారమ్యా నగరీ, మహా స్స నృపతీ, సామన్త చక్రం చత...’ (శ్లో.41) ఆనాటి అందమైన రాజధానీ నగరమూ, ఆ మహారాజూ, ఆ సామంతరాజ సమూహమూ, పండిత సభా, చంద్ర బింబానలూ, వందిమాగధులు, ఆ కథాకలాపాలన్నీ ఇపుడు స్మృతులు గానే మిగిలిపోయాయనీ, ఏదైనా, ఏమైనా చేయగలిగే ఆ కాలానికి నమస్కారం అంటూ మహా బలీయమైన కాల పురుషుడికీ నమస్కరిస్తాడు.

‘యత్రానేకే క్వచిదపి గృహే తిష్ఠ, త్య ద్భైక్షో.. కాలః కాళ్యా భువన ఫలకే క్రీడతి ప్రాణి శారైః’ (శ్లో.42) లోకం ద్యూతపాళి అనీ, కాలుడూ, కాళికాదేవీ ఇద్దరూ రాత్రీ దినమూ అనే పాచికలను పారిస్తూ మనుషులనే కాయలతో ఆటలాడుతున్నారనీ చెప్తాడు.

‘క్షణం బాలో భూత్వా, క్షణమపి యువా కామరసికః..’ (శ్లోకం) జీవిత నాటకంలో నరుడు క్షణకాలం బాలుడై, క్షణకాలం యౌవన కామరసికుడై, క్షణం ధనం లేనివాడై, క్షణం సంపన్నుడై, ముసలివాడై నాటకాంతంలో యమరాజధాని అనే తెరవెనుకకు చొచ్చుకొని వెళ్లిపోతాడనీ భర్తృహరి వివరిస్తాడు. (16వ శతాబ్దంలోని ఆంగ్లకవి షేక్స్పియర్ సైతం జీవితాన్ని నాటకంతో పోల్చాడు) ‘మోహం మార్జయ, తాముపార్జయ రతిం చన్ద్రార్ధచూడామణౌ..’ (శ్లో.64) ఓ మనసా! ఇకనైనా అర్ధ చంద్ర చూడామణీధారుడైన శివుడి ఆరాధనలో లీనమవ్వు, మందాకినీ తీరభూముల్లో నివాసానికి అంగీకారం తెలుపు! అలలూ, నీటి బుడగల పట్లా, మెరుపుతీగల పట్లా, స్త్రీల పట్లా, జ్వాలా శిఖముఖాల పట్లా, పాముల పట్లా, నీటి పడియల పట్లా ఇల లో విశ్వాస ముంచదగునా– అంటూ తన మనసుకూ జాగ్రత్తలు చెబుతాడు. ‘మహేశ్వరే వా జగతామధీశ్వరే, జనార్దనే వా జగదన్త రాత్మని..’ (శ్లో.84) తనకు మహేశ్వరుడి పట్లా, మహా విష్ణువు పట్లా భేదభావం లేదని అంటూ అయినా తరుణ చంద్రుడిని ‘తలపై ధరించిన మహేశ్వరుడి పైన తన ప్రగాఢ భక్తి’ అని అంటాడు.

‘రఘువర్మ’ (టీయల్యన్)
92900 93933

‘కదా వారణస్యామమర తటి నీరో ధసి వసన్’ (శ్లో.87) కాశీలోని పవిత్ర గంగానదీ తీరాన, గోచీ పెట్టుకుని కూర్చుండి శిరసుపై చేతులను ప్రాంజలిగా జోడించి నిలిపి ఉంచి’ ఓ గౌరీనాథా! త్రిపురాంతకా ‘పాలాక్షా! నను దయచూడు’మని ప్రార్థిస్తూ దినములను నిముషాల వలె తానెప్పుడు గడపల గలనో– అంటూ తహతహలాడుతాడు.

‘మహి రమ్యా శయ్యా, విపులముపధానం భుజలతా..’ (శ్లో.94) భూమి అతడికి–నిద్రించే విశాలశయ్య; అతడి బాహులతే విపులమైన తలగ డ; అతడికి ఆకాశమే–ఆశ్రయమిచ్చే చలువ పందిరి; మందమారుతమే అతడికి వింజామర; చంద్రుడే అతడికి దీపం; అతడు వైరాగ్య వనితా సమాగమంతో సంతృప్తుడూ, శాంతుడు; ఆ యోగి ఆఖండైశ్వర్య మహారాజు వోలె హాయిగా నిదుర పోతాడు– అని యోగి జీవనాన్ని వర్ణిస్తాడు.

‘మాతర్మేదిని! తాత మారుత! సఖే తేజః సుబన్ధో జల!...’ ’శ్లో.100) నా తల్లీ భూమీ! నా తండ్రీ.. ఓ మారుతమా ! నా మిత్రుడా ఓ అగ్ని! నా చుట్టమా ఓ ఆకాశమా! మీకిదే చివరిసారిగా నమస్కరిస్తున్నాను, మీ సాంగత్య పుణ్యంతో కలిగిన ఉజ్జ్వల స్వచ్ఛ జ్ఞాన ప్రకాశంతో మోహాంధకారం తొలగిపోయిన వాడినై పరబ్రహ్మలో సంలీనమైనపోతున్నాను!!! – అంటాడు భర్తృహరి ‘వైరాగ్య శతకం’లోని చివరి శ్లోకంలో! విధాత సృష్టిలో స్థిరమైనదేదీ లేదంటూ భర్తృహరి రచించిన ఈ శతకంలోని శ్లోకాలు వైరాగ్యాన్ని ప్రబలంగా ప్రబోధించేవే! మనసుపెట్టి లోతుగా చదివితే సంసారులూ యోగులుగా మారే అవకాశాలు లేకపోలేదు!

మా బోధి వృక్షం

నిండు
నూరేండ్లు నిండిపోయినా
నిత్య యవ్వనంగా నిలిచిపోయిన
ఆకుపచ్చని నీ అసమాన ప్రతిభకు దక్కిన
అరుదైన గౌరవం నీ కీర్తి కిరీటంలో
అలంకరించబడిన మెరుగైన వెలుగు పువ్వు

దేశం
తలెత్తి నిన్ను చూస్తుంది
పుట్టమన్న లాంటి
నీ అక్షరాలను దోసిట్లో పట్టుకొని
తంగేడు పూల విజ్ఞాన పరిమళాలను
ఆస్వాదిస్తుంది

హైదరాబాద్
ముసిముసిగా మురిసిపోతుంది
ఎర్రని జాజిపూతల తన బిడ్డ
ఎదిగిపోయిందని
భారత శిఖరాగ్రాన ఒదిగిపోయిందని

మూసి
నీ ముందల దోసిలి పట్టింది.
ఇన్ని తేట నీళ్లిస్తే
ఈ కార్పొరేట్ మురికినంత కడుక్కుందామని
నీతో పోటీగా సాగి అందరి
గొంతులు తడుపుదామని

అమ్మా
నీ చరిత నల్ల గొంగడంత స్వచ్ఛమైనది.
బోధి వృక్షమంత విస్తారమైనది.

నీవు తెలంగాణమ్మ సిగలోన బతుకమ్మవి
మైసమ్మ బోనం పటువ మీద పసుపు
కుంకుమ మెతుకమ్మవి

నీ సనుబాలు తాగిన
పిల్లలంతా నిన్నే పలవరిస్తుండ్రు.
రెక్కలు కట్టుకుని మళ్లొచ్చి
నీ ఒడిలో వాలిపోదామని!
నీ ఎద మీద ఎలిగిపోదామని!!

చిక్కొండ్రరవి
95023 78992

(ప్రభుత్వ సిటీ కళాశాలకు అత్యున్నత గ్రేడ్ ఏ ++ వచ్చిన సందర్భంగా...)

అసలైన చరిత్రే చరితార్థం

హెన్రీ వైట్ హెడ్ రాసిన ‘విలేజ్ గాడ్స్ ఆఫ్ సౌత్ ఇండియా’ గ్రంథాన్ని ‘దక్షిణ భారతదేశంలో గ్రామ దేవతలు’గా, థామస్ పెయిన్ రాసిన ‘లిబర్టీ’ గ్రంథాన్ని ‘స్వేచ్ఛ’గా, సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్ రాసిన ‘ఫ్యూచర్ ఆఫ్ ఆన్ ఇల్యూషన్’ గ్రంథాన్ని ‘ఒకానొక భ్రమ భవిష్యత్–మతంపై మనో విశ్లేషణాత్మక పరిశోధన’గా తెలుగులోకి అనువదించారు ఈ ‘చరితార్థం’ పుస్తక రచయిత ఆనందేశి నాగరాజు. వైజ్ఞానిక దృక్పథాన్నీ, ప్రశ్నించేతత్వాన్నీ పెంపొందించే ‘ఆధునిక విజ్ఞాన శాస్త్రం–తాత్విక అంతరార్థాలు’ గ్రంథాన్ని రాశారు. విజ్ఞానశాస్త్రం, ఆర్థిక, రాజకీయ, సామాజిక అంశాలపై పలు పత్రికల్లో వ్యాసాలు రాశారు. ‘నమస్తే తెలంగాణ’ పత్రికలో అచ్చయిన కొన్ని వ్యాసాలు ఈ పుస్తకంలో ఉన్నాయి.

చరిత్ర అంటే గతంలో ఏం జరిగి ఉంటుందో అని ఊహించుకున్నది కాదు. గతంలో వాస్తవంగా ఏం జరిగిందో వైజ్ఞానికంగా నిర్ధారించుకున్నదే అసలైన చరిత్ర. దానికి అనవసర గొప్పలు, లేని లొసుగులు ఆపాదిస్తూ తమ సైద్ధాంతిక చత్వారాన్ని అంటగట్టడం తప్పు. సింధూ నాగరికత మూలాలనూ, అనాగరికులకూ, నేటి వివిధ కులాల, తెగల మధ్య జన్యు సంబంధాల గురించి ఆధునిక వైజ్ఞానిక పరిశోధనలు ఏం చెప్తున్నాయి? ప్రాచీన భారతదేశంలో మతానికీ, రాజ్యానికీ, నైతికతకూ, పరిపాలనకు, పర్యావరణానికి గల సంబంధాలను, అప్పటి కులవ్యవస్థనూ, సమాజంలో స్త్రీల స్థానాన్ని, ఆర్థిక, రాజకీయ పరిస్థితులను కౌటిల్యుని అర్థశాస్త్రం, బౌద్ధ జాతక కథలు ఎలా వివరిస్తున్నాయి? ఆదివాసీ ఆరాధన పద్ధతులు, బౌద్ధుల, హిందువుల మతాచారాలు పూరీ జగన్నాథ్‌లో సమ్మేళనం చెంది బుద్ధుడు.. విష్ణువు 9వ అవతారంగా ఎలా మారాడు? నిజాం వ్యతిరేక తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం తర్వాత భారత్‌లో తెలంగాణ కలవడం విలీనమా? విద్రోహమా? రాచరిక, మతతత్వం నుంచి విమోచనమా? కశ్మీర్ సుదీర్ఘ, సుసంపన్నమైన సాంస్కృతిక, సామాజిక చరిత్ర ‘కశ్మీరీయత్’ అంటే ఏం చెప్తుంది? ప్రాచీన వేదాలు, పురాణేతిహాసాలలో, ఆధునిక హిందూ తాత్వికులు దయానంద సరస్వతి, వివేకానందుడు, జాతీయ నాయకులైన గాంధీ, అంబేద్కర్ వరకు, పాశ్చాత్య మేధావులైన కార్ల్ మార్క్స్, మాక్స్ వెబర్ తదితరులు కుల వ్యవస్థపై ఏం చెప్పారో తెలియాలంటే ఈ పుస్తకాన్ని చదవాల్సిందే.

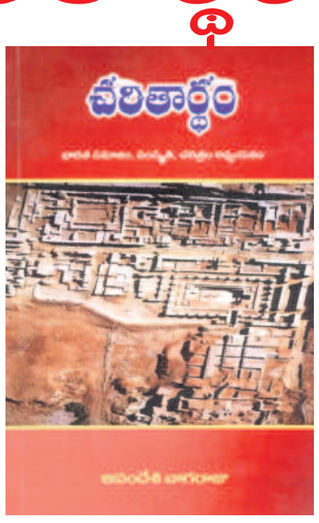

కులాధిపత్యాన్ని ఎదిరించడమంటే మరో కులాధిపత్యాన్ని స్థాపించడం కాదు. తలకిందుల కుల వివక్ష కూడా కుల వివక్షే (Reverse casteism is also casteism). కుల విధానంలో ఒక కులం ఆధిపత్యం, ఇతర కులాలపై వివక్ష విడదీయలేని అంశాలు అయినందువల్ల ఏ కులాధిపత్యాన్నైనా ప్రశ్నించాలి. ఎదిరించాలి. నిర్మూలించాలి. అంతేకానీ, అధిష్ఠాన పీఠంపై ఒక కులం స్థానంలో మరో కులాన్ని నిలపడం కుల వ్యతిరేక ఉద్యమం కాదు.

మతతత్వం వైరస్ మరో మతతత్వంపై తప్ప స్వతహా బతుకజాలదు. ఒక మతాన్ని బుజ్జగిస్తే, దాన్ని సాకుగా చూపి మరొకటి బలపడుతుంది. మతతత్వం అనేది ఒక విష వలయం. ఒక మతతత్వం ఎక్కువ ప్రమాదకారి, మరొకటి తక్కువ ప్రమాదకారి అనే భావనే అత్యంత ప్రమాదకరం. మెజారిటీ, మైనారిటీ మతత్వాలపై ఉమ్మడి పోరే నిజమైన లౌకికవాద మ్యానిఫెస్టో.

- టీఆర్ఆర్

ఎవరున్నారని...

ఎవరున్నారని
ఆ మట్టిపై కాలు పెట్టడానికి వెళ్తున్నావు తల్లి...

నువ్వు పాతిన మొక్కలు ఇప్పుడు
అక్కడ లేవు నీతో ఊసులాడటానికి
నువ్వు చేదతో నీరు తోడిన మంచినీటి బావి
ఇప్పుడు అక్కడ లేదు
నీ రూపాన్ని ఆ తేటనీటిలో చూసుకోవడానికి...

మీ అమ్మ నడిచిన నేలపై
ఇప్పుడు కొత్త మట్టి కప్పారట
ఇకపై ఆమె అడుగులు నీతో మాట్లాడకూడదని
ఇంకా అక్కడ ఏం మిగిలిందని వెళ్తున్నావు తల్లి?
మీ నాన్న కట్టిన భవనాలు
ఆనవాళ్లు చెరిపేసి కొత్త రంగులు వేశారట
నిన్ను ఇప్పుడవి పలకరించవు...

ఇప్పుడు అక్కడ నిన్ను చూసి
నీ ఇంటి పక్క కొండగాలి నువ్వు వచ్చావని
సంతోషంగా ఒక్కసారి మాత్రం అలా వెళ్లిపోతుంది
నీ మీద వాలి...

ఆకాశంలో ఎగిరే పక్షులు
నిన్ను గుర్తుపట్టలేని కొత్త ముఖాలు
నీ జ్ఞాపకాలను చెరిపేసిన
సరికొత్త భవనాలు
అక్కడ వేలాడుతున్నాయి
ఏరుకోవడానికి ఇప్పుడు అక్కడేమీ మిగిలి లేవు

వెడితే వెళ్లు
జ్ఞాపకాలు కన్నీటిగా జారిపోవడమే తప్ప...
ఇప్పుడు నీ కన్నీటిని తుడిచే అమ్మ చేతులు లేవు
నీ హృదయాన్ని హత్తుకునే నాన్న ఆలింగనాలు లేవు
వెడితే వెళ్లు ఒంటరిగా
గుండెల్లో దుఃఖాన్ని బరువుగా మోసుకురావడానికి...

పాత్తూరి సీతారామరాజు
99488 49607

వానలో తడిసిన కవితాక్షరాలు

‘‘మనమంటే 32, 24, 35 కొలతలమైన
చోట.. మొటిమలు మొలవడం,
జుట్టు రాలడం, నడుం సన్నగా
లేకపోవడమే మన నిరంతరాందోళనలైన
చోట.. ఎంత హింసని
అనుభవిస్తున్నామో కదా!’’

గట్లుంటది..

ఈ హింసను స్త్రీలే అనుభవించారా... విమల రాసిన ఈ నాలుగు లైన్లు చదివిన తర్వాత ‘వీరిని ఇలా చూస్తున్నామా’ అని కొందరు పురుషులు కూడా ఎంత హింసని అనుభవించారో. అలాంటి వారిలో నేనూ ఒకడిని. మూడు దశాబ్దాల కిందట విమల రాసిన ఈ పద్యం చదివిన తర్వాత...

‘నవ్వినా... నడిచినా... మాట్లాడినా... కూర్చున్నా... ఒక కృత్రిమ సౌందర్యం కోసం వెంపర్లాడుతూ...’

ఇదిగో అలాంటి సమయంలోనే, ఆ యుక్త వయసులోనే ఈ విమల కవిత్వం చదివి వొళ్లు దగ్గర పెట్టుకొని బతకాలని అర్థమైంది. విమల అంటే భక్తి కలిగింది. భయమూ ప్రారంభమైంది. వెరసి విమలని చూస్తే భయ భక్తులతో మెలగాలని జ్ఞానోదయమైంది. ఈమె రాసిన అడవి ఉప్పొంగిన రాత్రి సంకలనంలో పద్యాలు చదివిన తర్వాత ఈ సువిశాల భారతదేశంలో మరో వారం, లేదూ మరో రెండు నెలలు, పోనీ ఇంకొంచెం ఎక్కువనుకుంటే ఓ సంవత్సరంలోగా విప్లవం వచ్చేస్తుందని నిర్ణయించుకొని ఆ మత్తులో ‘విప్లవం వర్ధిల్లాలి’ అంటూ గోడల మీద నినాదాలమైపోయాం.

వచ్చేసేదేమో... విప్లవం... కానీ ఆగింది. అనేకానేక కారణాల వల్ల. ఈ కారణాల వెతుకులాటలో మూడు దశాబ్దాలు గడిచిపోయాయి. ఈ మధ్యకాలంలో ఎన్ని సంఘర్షణలు, ఎన్ని ఉద్యమాలు, ఎన్ని పోరాటాలు. కొన్ని విజయాలూ దక్కాయి తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన రూపంలో. ఇందులో విమల పాత్ర ఉందా... సాంస్కృతికంగా అనేకానేక మంది పోషించిన పాత్రల్లాగే కవయిత్రిగా కూడా విమల పాత్ర ఉంది. ఇందులో నాకైతే సందేహం లేదు. ఇదంతా గతం. గతం గతః అని అనుకోవడానికి ఇదేమైనా ఇరువురి మధ్య తండ్లాటనా. కాదు కదా... అందుకే ఆ గతానికి నేటి స్వగతాన్ని జతచేసి వగరు జ్ఞాపకాల నవ్వు ఇలా ఉంటుందని చూపిస్తున్నారు విమల.

అవునూ... నాలుగు దశాబ్దాలుగా సాహిత్యమై... అందునా కవిత్వమై మానవ జీవితాలను దేదీప్యమానంగా వెలిగించిన... వెలిగించాలనుకున్న విమల జ్ఞాపకాల నవ్వు తెరవగానే ఇంతకీ కవిత్వం అంటే ఏమిటీ? అనే ప్రశ్నించడం ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. నేడు వస్తున్న కుక్కర్ కవిత్వం కాదు విమల రాసిన కవిత్వం. మూడు విజిల్స్ రాగానే కాగితాలను కరాబు చేసే కవిత్వం కాదు కదా విమల రాసిన కవిత్వం. ప్రశ్నించిన వెంటనే జవాబు కూడా ఆమే చెప్పారు తన మూడో జ్ఞాపక నవ్వులో. వాన కురిసిన సాయంత్రాల్లో ఎలా ఉంటుందో కవిత్వీకరించారు.

**‘‘వాన కురిసిన సాయంత్రాలు
పరమ కోలాహలంగా ఉంటాయి
బడి గంట మోగంగానే పిల్లలు
వాన చినుకుల్ని ఒడిలో నింపుకొని
నీళ్లలో కాగితం పడవల్ని వదులుతూ
తూనీగల్లా ఇళ్లకేసి పరిగెడతారు’**

ముక్కామల చక్రధర్
99120 19920

ఇక్కడివరకూ ఓ సీన్ తప్ప కవిత్వం పెద్దగా కనిపించదు. ఈ తర్వాత ప్రారంభమవుతుంది విమల చిక్కని కవిత్వం... అది ఇలా ఉంటుంది **‘తడిసిపోవడం గురించి/ భయం లేని వాళ్లు వాళ్లొక్కరేనేమో’** అని ముగుస్తుంది ఈ స్టాంజా. ఇది చదివాక అప్రయత్నంగా వొళ్లు తుడుకోవాలనుకుంటాం. అలా అనుకోవడమే కవిత్వం. ఇది చదివిన తర్వాత డిగ్రీ చదువుతున్న నా కూతురికి ఈ పద్యం వినిపించాను. ఏంటో చిరాగ్గా పెద్దదాన్ని అయిపోతున్నాను అంది. బహుశా ఇది చదివిన, చదువుతున్న పెద్ద వాళ్లందరికీ ఇలాగే అనిపించి ఉంటుంది. అలా అనిపించడమే కదా కవిత్వమం టే. సౌందర్యాత్మక హింస, వంటిల్లు, అడవి వంటి కవిత్వం రాసిన విమల ఇలా పరవశంతో ప్రకృతి కవిత్వం రాయడం ఆమె కవిత్వాభిమానులకు ఓ పండుగ. కవులు, రచయితలకు ఏదో ఒక ముద్ర వేయడం, వారిని ఆ చూపుతోనే చూసేలా చేయడం బహుశా తెలుగు సాహిత్యంలో మాత్రమే సాధ్యం. అలాంటివారికి ఈ జ్ఞాపకాల నవ్వు కవిత్వం కాసింత ఏడుపు మిగులుస్తుంది. ఫెమినిస్టు అని, విప్లవవాది అని విమలను ఓ గాటిన కట్టడానికి ప్రయత్నించినవారికి ఓ వెటకారపు నవ్వుతో సమాధానం చెప్పారనిపించింది ఆమె కవిత్వం చదివితే.

**‘జీవించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్న ఆడమనిషి
ప్రతి ఉదయం మేల్కొనగానే
తానింకా జీవించే ఉన్నట్టుగా కనుగొంటుంది’**

ఇందులో ఏ ఇజం ఉంది.. ఏ విప్లవం ఉంది.. ఇందులో ఏముందంటే ఓ కవిత్వం ఉంది.. ఓ జీవిక ఉంది.. ఓ ఆవేదన ఉంది. ఈ పద్యంలోనే **‘జీవితానికి తానింకా జీవించే ఉన్నానని/చెప్పేందుకు అప్పుడామె నవ్వుతుంది కన్నీళ్లతో’** అంటారు. ఇదీ అసలు సిసలు కవిత్వం. కన్నీళ్లతో నవ్వడం ప్రతి రోజూ అందరికీ ఎరుకలోనే ఉంటుంది. అనుభవంలోనూ ఉంటుంది. కానీ, దాన్ని కవిత్వీకరించడమే సాహిత్య సృజన అవుతుంది. విమల ఆ పనే చేశారు. తన చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచాన్నే, తాను అనుభవించిన ప్రపంచాన్నే, అనుభవించని ప్రపంచాన్నే, దారి తప్పిపోయిన ప్రపంచాన్నే కవిత్వం చేశారు. అందుకే విమల అందరిలాంటి కవయిత్రిగా కాదు. ఏ తరం వారైనా ఆమె ఎదురుకాగానే చేతులతో కాదు, మనసుతో నమస్కరించేంతగా ఎదిగారు.

విస్తరించాలి మనిషి పరిధి

బతుకుతున్నాం బావిలో రూపాయి కప్పలా
మందలో గొర్రెలా, మేకపోతు గాంభీర్యంతో
వీలైతే ప్రతిదానిపై పెత్తనం చేస్తూ
తిన్న ఇంటి ప్రకృతి వాసాలు లెక్క పెడుతూ
మన బతుకు మనమే దర్జాగా భావిస్తూ

కీర్తి కిరీటం కోసం అడ్డదారులు
ప్రతిభ వెంట పడటం లేదు
పదవి కుర్చీ కింద అడ్డమైన గొడ్డు చాకిరీ
తప్పని తెలిసినా తెలియనట్లు నటన
వేలెత్తి చూపాల్సిన చోట మూతికి మాస్క్ మౌనం
పిడికిలెత్తి గర్జించాల్సిన సమయంలో
గులామీ సలాములు

ఆకాశమంత విజ్ఞానం ఎదిగినా
ఎవరి గజ్జి వారికి ఆనందం
ప్రమాదంలో ఊపిరందించి పైకి లేపడం లేదు
సెల్‌ఫోన్‌లో రీల్స్ చేయడంపై తపన
సంకలో అహం చెయిసంచితో బతుకుతున్నాం

ఎన్నోసార్లు భయం గుప్పిట బతుకీడుస్తున్నాం
కామం కావురంతో అన్ని హద్దుల హాంఫట్
స్వార్థం కడుపు నింపుకోవడం కోసం
బలి తీసుకుంటున్నాం ఎందరినో
పశువుల్ని హీనంగా చూస్తాం కానీ
పశువుల కన్నా హీనంగా ప్రవర్తన

పరిధులు దాటించిన ప్రతిభ అనంత ఆకాశానికి
ఎదిగిన కొద్దీ ఒదుగుతున్నాం యాంత్రికతకు
మానవత్వం నుదుటిపై చెరిపేసుకుంటున్నాం
మమతల ఆలింగనాలౌతున్నాయి
గాలిలో ముద్దులు
ఉమ్మడి కుటుంబ వ్యవస్థ ఉట్టి మీదికెక్కించి
ఒంటరి జంట ఒంటి స్తంభం మెడలో
కులుకుతున్నాం
మనిషితనం పరిధిలు కుంచించుకుపోతున్నా
గుడ్లు మిటకరిస్తున్నాం కళ్లు తెరవడం లేదు

కొమురవెల్లి అంజయ్య
98480 05676